Լ Ո Յ Ս

20 վարայ **ՀԱՆԳԻՍ ԱԶԳԱՅԻՆ** 20 վարայ

Կը հրատարակուի Հոռեփարքի եւ Շաբաթ օրերը : Տարեկան գինն է մէկ լիրա Օսմանեան : Մէկ թերթը **20** փարա արժէ : Նամակ կամ ո եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել Առ Մ. Գափամաճեան Կ. պոլիս , Զագմաքըլար : Փերամպիւլիւ խան թիւ 47 , Տնտեսական տպարանը :

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ **175** 1881 ՀՈՐԻՒՆԱԹԻ 29 ՅՈՒԼԻՍ

ԲԱՐԵՆՈՐՈԳՄՈՒՆՔ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏԵՍԱԿԷՏՈՎ

Գ.

Նախընթաց երկու յօդուածներով ջանացինք համառօտիւ բացատրել այն շահերը՝ զոր ունին Ռուսիա և Անգղիա Թրքական Ասիոյ վրայ :

Անցնինք հիմա ցոյց տալու Թէ հոն ի՛նչ են մեր իրական և իսկական շահերը :

Հայուն շահերը բոլորովին տարբեր են : Հայն Ասիոյ վրայ՝ Հայաստանի մէջ, չունի այնպիսի շահեր, որ վտանգաւոր լինին : Հայն՝ իբրև արևելեան վաղեմի ժողովուրդ և քաղաքակրթութիւն տարածելու համար լաւ տրամադրութիւն ունեցող մի կարևոր տարր, իր ծննդեան հայրենի երկրին մէջ իր ազգային գոյութիւնը պահպանելու միակ և աննախանձելի շահն ունի :

Ուստի և իբրև խաղաղ ու պարկեշտ ժողովուրդ՝ (որ իր ազգային գոյութիւնը պահպանելու բաղձանքէն զատ ուրիշ ո՛ր և է մեղապարտ նպատակներ չունի) կուզէ որ քաղաքակրթութեան բարիքը լիովին վայելէ : այսինքն, կարգ մը մարդոց և խուժդուժ ցեղերու բարուկը չլինի և նոցա կամայն ու հաճոյիցը խաղալիկ չդառնայ, այլ իբրև հպատակ ժողովուրդ՝ հանգիստ ապրի :

Այսպիսի համեստ փափաք մը՝ զոր ոչ մի օրէնք կը դատապարտէ, օգտակար է ոչ միայն Հայուն, այլ և բուն իսկ Օսմանեան պետութեան, զի բարենորոգմանց իրացումն յառաջ կը բերէ տնտեսական բարգաւաճումն, որմէ կօգտին Հայը, Թուրքը և Քուրդն հաւասարապէս և տերութեան գանձն ալ մեծաքանակ դրամ կը մտնէ :

Բարենորոգմանց իրացումը նաև քաղաքական տեսակէտով ալ շատ կարևոր է, որովհետև ժողովուրդ մը երբ սիրէ իր բնակած երկիրն, այն է, երբ իր շահերն հզօրապէս պաշտպանուին անդ, այդ ժողովուրդը՝ մանաւանդ Հայն՝ իբրև ասիական ժողովուրդ չուզեր երբէք որ իր խաղաղութիւնը վրդովի և իր բախտն անստոյգ փոփոխութեան ենթակայ ըլլայ :

Եւ ահա այնպիսի ժողովուրդ մը՝ ինչպէս է Հայն, օտար քաղաքականութեան բնաւ գործիք չըլլար, վասն զի բարեկարգեալ Թուրքիոյ մէջ հանգիստ ապրելով իր ազգային էութիւնն և իր եկեղեցւոյ անկախութիւնը պահպանելն ամեն տեսակ անստոյգ շահերէ և վերացական խոստումներէ յաւէտ նախամեծար կը համարի, և ոգւով չափ կը պաշտպանէ ինք ալ իր բնակած երկիրը, որովհետև գոհ է :

Այս տեսութեամբ բնական է հետևյընել Թէ արտաքին միջամտութիւնք ալ կը դադրին : որովհետև պանդտանաց տեղի տուող պատճառներ եթէ չկենան, արտաքին միջամտութեան հարկըն ինքնին կը ջնջուի, ըստ որում չիշատակութեան արժանի դէպքեր չեն դոնուիր որպէս զի հիւպատոսք տեղեկագրելու պարտաւորին :

Մեր այս բացատրութեանց բուն շարժառիթն այն է որ երբ Ասիոյ վրայ երկու օտար տէրութիւնք (Ռուսիա և Անգղիա) հակընդդէմ շահեր ունին, և քանի որ Բո սիոյ շահք բոլորովին ճշտատկար է, զոր դժուար չէ դուշակել, պէտք է ուրիմն որ մեր բուն և իրական շահերուն վրայ խորհինք, այսինքն, Հայուն և Օսմանցուն, մի անդ բնականակից այս երկու ազգերը կան, որք իրենց ամենամեծ շահերն ունին, և ահա այդ երկու ազգերը՝ (խօսքն հոս Թուրք լրագրաց և դաւառական իշխանութեանց կը վերաբերի) պէտք չէ որ իրարու վրայ կասկածոտ աչքով նային, որովհետև բուն խնդիրը քրիստոնէութեան և իսլամութեան խնդիր չէ, այլ զուտ բարեկարգութեան, որ Թէ բարոյական, Թէ հայրենասիրական, Թէ քաղաքակրթական, Թէ տնտեսական և Թէ քաղաքական տեսակէտով անուրանալի պէտք մ'է :

Հետևաբար Թուրք մամուլը բարենորոգմանց խնդիրը պէտք չէ որ իբրև քրիստոնէութեան խնդիր նկատելով բուն խնդրոյն վրայ նախապաշարուի :

Այնպիսի նախապաշարում մ'աւելի ջաս կը բերէ երկրին, քան Թէ օգուտ ; որովհետև Թէ Ասիական այլևայլ ցեղերու մէջ անհաշտ ատելութիւն կը սերմանուի և Թէ բարենորոգմանց գործադրութիւնը կը յետաձգի, որմէ սակայն օգուտ քաղելու կոչուողն ոչ Հայն է և ոչ Թուրքը ; այլ այն՝ որու հաշուին շատ աղէկ կը յարմարի այս պարագան :

Ուրեմն բանավարութեան բոլորովին դէմ է կարծել Թէ Հայք տարբեր շահերու կը ծառայեն :

Տարբեր շահերու ծառայող չըլլալնուն միակ հզօր ապացոյցը սա է Թէ բարենորոգման անյապաղ իրացմանը կը բաղձան ճիշդ այն պատճառներով, զորս Թուեցինք, և որոնցմէ դժուար չէ հասկընալ Թէ Հայուն և Օսմանցուն ստոյգ և իրական շահերն իրարմէ բնաւ տարբեր չեն :

Սոյն բացատրութիւններէն եաև կրնայ այժմ գիտնալ Թէ բարենորոգումներն ինչ կէտերէ պէտք է որ բաղկանան :

Այս մասին կը խոստանանք մեր կարծիքն յաջորդ Թուով բացատրել :

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մէզպուրեան վարժարանի մշտանաց կաթաչութեան հանդէսն ընդ նախագահութեամբ Աշխ. Ս. Պատրիարք Հօր կիրակի օրը վայելուչ չքեղութեամբ կատարուեցաւ և հանդիսականք խիստ գոհ եղան :

—Վսեմ. Իշխան Ամատունի նոյս առաջիկայ Տիխիսէն մայրաքաղաքս եկած է : Իշխան Ամատունի յիշեալ հանդէսին ներկայ գտնուեցաւ : Իրեն հետ տեսնուողներն յոյժ գոհ եղած են ; որովհետև հմտութեան տէր և ազգասէր անձ մ'է :

—Մեծ. Ե. Կիւլպէնկ էֆէնտի իւր զբաղմանցը պատճառաւ Միացեալ Ընկերութեան Տնօրէն խորհրդոյ անդամակցութենէ հրաժարեցաւ :

—Ազգանուէր Հայուհեաց քնկերութեան ընդ. ժողովը նիստ ունի վաղն ի Գալաթիա :

—Եդեսեանի մասին յաջորդ Թուով պիտի խօսինք :

ԶՈՒՄԱՅՈՑ

Լ'ոյսը գետնի վրա էր արդեն տարածվել, և՛ գոմերի, և՛ տների ծուխը ուղիղ սյուներով բարձրանում էր դեպի երկինք։ Գյուղացիները սկսել էին դուրս գալ իրենց տներից։ Ոմանք գնում էին ջրհորից ջուր բերելու, ոմանք էլ՝ գոմերից դուրս էին բերում անասունները։ Ամենուրեք լսվում էր աղմուկ, ձայներ, որոնք միախառնվելով իրար հետ, կազմում էին մի ընդհանուր խառնաձայնություն։

Ամեն տարի այդ օրը գյուղում մեծ տոն էր լինում։ Այդ օրը գյուղացիները հավաքվում էին գյուղի մեծ հրապարակում, որտեղ կանգնեցրած էր լինում մի մեծ ուռենի։ Ուռենու շուրջը հավաքվում էին գյուղի ամբողջ երիտասարդությունը, ծերերը, կանայք և աղջիկներ։ Ուռենու ճյուղերից կախ էին տրված գունավոր ժապավեններ, ծաղկեպսակներ և ուռենու տակ էլ դրված էին տարբեր տեսակի խաղալիքներ։ Ամեն տարի այդ օրը գյուղի ամենահարուստ գյուղացին ուռենուն էր բարձրանում և այնտեղից ձայն տալիս, որ գյուղի ամենաաղքատ գյուղացին գա իր տեղը։ Ամենաաղքատ գյուղացին գալիս էր և ուռենուց իջնում էր նրա տեղը։ Ամենահարուստ գյուղացին էլ գնում էր ամենաաղքատ գյուղացու տեղը։ Այդ օրը ամենահարուստ գյուղացին պարտավոր էր ամենաաղքատ գյուղացուն հյուրասիրել։

Այդ օրը ամենահարուստ գյուղացին Մարտիրոս էր։ Մարտիրոսը ամենահարուստ գյուղացին էր, որովհետև նա ուներ ամենամեծ տունը, ամենամեծ գոմը, ամենամեծ ախոռը, ամենամեծ ամբարը, ամենամեծ հացի փուռը, ամենամեծ ջրաղացը, ամենամեծ հողամասը, ամենամեծ այգին, ամենամեծ ձորը, ամենամեծ արտերը, ամենամեծ խոտհարքը, ամենամեծ ոռոգելի հողերը, ամենամեծ ձիերի, եզների, կովերի, գոմեշների, ոչխարների, խոզերի, հավերի, սագերի, բադերի, հնդկահավերի, աղավնիների, ամենամեծ մեղվանոցը, ամենամեծ ծաղկանոցը, ամենամեծ պարտեզը, ամենամեծ ցանկապատը, ամենամեծ դարպասը, ամենամեծ ճանապարհը, ամենամեծ կամուրջը, ամենամեծ ջրհորը, ամենամեծ ջրհորի ամենամեծ դույլը, ամենամեծ ջրհորի ամենամեծ պարանը, ամենամեծ ջրհորի ամենամեծ ճոպանը, ամենամեծ ջրհորի ամենամեծ ճոպանի ամենամեծ հանգույցը։

Մարտիրոսը ամենահարուստ գյուղացին էր, որովհետև նա ուներ ամենամեծ տունը, ամենամեծ գոմը, ամենամեծ ախոռը, ամենամեծ ամբարը, ամենամեծ հացի փուռը, ամենամեծ ջրաղացը, ամենամեծ հողամասը, ամենամեծ այգին, ամենամեծ ձորը, ամենամեծ արտերը, ամենամեծ խոտհարքը, ամենամեծ ոռոգելի հողերը, ամենամեծ ձիերի, եզների, կովերի, գոմեշների, ոչխարների, խոզերի, հավերի, սագերի, բադերի, հնդկահավերի, աղավնիների, ամենամեծ մեղվանոցը, ամենամեծ ծաղկանոցը, ամենամեծ պարտեզը, ամենամեծ ցանկապատը, ամենամեծ դարպասը, ամենամեծ ճանապարհը, ամենամեծ կամուրջը, ամենամեծ ջրհորը, ամենամեծ ջրհորի ամենամեծ դույլը, ամենամեծ ջրհորի ամենամեծ պարանը, ամենամեծ ջրհորի ամենամեծ ճոպանը, ամենամեծ ջրհորի ամենամեծ ճոպանի ամենամեծ հանգույցը։

Մարտիրոսը ամենահարուստ գյուղացին էր, որովհետև նա ուներ ամենամեծ տունը, ամենամեծ գոմը, ամենամեծ ախոռը, ամենամեծ ամբարը, ամենամեծ հացի փուռը, ամենամեծ ջրաղացը, ամենամեծ հողամասը, ամենամեծ այգին, ամենամեծ ձորը, ամենամեծ արտերը, ամենամեծ խոտհարքը, ամենամեծ ոռոգելի հողերը, ամենամեծ ձիերի, եզների, կովերի, գոմեշների, ոչխարների, խոզերի, հավերի, սագերի, բադերի, հնդկահավերի, աղավնիների, ամենամեծ մեղվանոցը, ամենամեծ ծաղկանոցը, ամենամեծ պարտեզը, ամենամեծ ցանկապատը, ամենամեծ դարպասը, ամենամեծ ճանապարհը, ամենամեծ կամուրջը, ամենամեծ ջրհորը, ամենամեծ ջրհորի ամենամեծ դույլը, ամենամեծ ջրհորի ամենամեծ պարանը, ամենամեծ ջրհորի ամենամեծ ճոպանը, ամենամեծ ջրհորի ամենամեծ ճոպանի ամենամեծ հանգույցը։

Մարտիրոսը ամենահարուստ գյուղացին էր, որովհետև նա ուներ ամենամեծ տունը, ամենամեծ գոմը, ամենամեծ ախոռը, ամենամեծ ամբարը, ամենամեծ հացի փուռը, ամենամեծ ջրաղացը, ամենամեծ հողամասը, ամենամեծ այգին, ամենամեծ ձորը, ամենամեծ արտերը, ամենամեծ խոտհարքը, ամենամեծ ոռոգելի հողերը, ամենամեծ ձիերի, եզների, կովերի, գոմեշների, ոչխարների, խոզերի, հավերի, սագերի, բադերի, հնդկահավերի, աղավնիների, ամենամեծ մեղվանոցը, ամենամեծ ծաղկանոցը, ամենամեծ պարտեզը, ամենամեծ ցանկապատը, ամենամեծ դարպասը, ամենամեծ ճանապարհը, ամենամեծ կամուրջը, ամենամեծ ջրհորը, ամենամեծ ջրհորի ամենամեծ դույլը, ամենամեծ ջրհորի ամենամեծ պարանը, ամենամեծ ջրհորի ամենամեծ ճոպանը, ամենամեծ ջրհորի ամենամեծ ճոպանի ամենամեծ հանգույցը։

ԱՇՏ

ՏՕՖԻԱ, Ի. ՊՈԼՈՆՏԱՑՈՒ
1881 մարտ 27
№ 13

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ Ե. ԴԱՎԻԹԵԱՆ

Ընդ վերնագրեալ գործոյն (էջ 174) ջեր ուշադրութեան կը յանձնենք մեր նոյնիսկ մոլորութեան ենթարկուած ընթերցողները (որոնց մէջ մենք ալ կը գտնուինք) հետեւեալ կարեւոր նկատողութիւնները, որոնք մեզ կը թելադրեն մեր սիրելի հայրենակիցներէն մէկը, որ ինքն ալ ականատես եղած է այդ դէպքերուն։

Ա. Ի՞նչ պատճառներ մղեցին Ե. Դաւիթեանը, որ ինքն ալ Ղարսի մէջ ծնած ըլլալով՝ ամէն պարագայի մէջ ազգային ըլլալ կ՚ուզէ, որ ինքն ալ ազգային ըլլալ կ՚ուզէ, որ ինքն ալ ազգային ըլլալ կ՚ուզէ, որ ինքն ալ

ՅԱՆԴԵՍ ԱՄՍՕՐԵԱՅ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՏԱՑՈՂԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՎԱԾ Ս. ՂԱԶԱՐԵԱՆՑ

1881

ՀԱՅ ՈՂՂԱՀԱՅ ՎԻՊԱՇԻ

ՀԱՏՈՐ Ա.

1. Յիսուս Հրեաստանի, Գալիլեայ, Նազարեթ քաղաքի և մանկութեան վրայ տեղեկութիւնք
2. Նկարագրութիւն Յովհաննու Մկրտչի և անոր քարոզութեան
3. Ծննդեան տարին վրայ տարակարծութիւնք
4. Մկրտութիւնը Յիսուսի
5. Ութսուն օրուան փորձութիւնը
6. Ա. Յովհաննու—Ա. Գալիլեայի վերադարձը
7. Ընդհ. Ծանօթ. Ջուրը գինի դարձնելը
8. Լ. Գալիլեայի վերադարձը Նազարեթ
9. Ա. Կէս. առաքելոց ընտրութիւնը
10. Մաքրելը մոլեգնելոյ
11. Մ. Ի. Ֆ. Ի. Ա
12. Նիկոդիմոս դիմելը Յիսուսի
13. Ծնօրէնքի վերաբերութեամբ
14. Ա. Յովհաննու առաքելութիւնը
15. (Մնացեալ մասը)
16. Ան էին ասոնք, զոր ձեր ականջներուն մտան։
17. Ո՞վ կրնայ ձեզ ձգել ձգելու տակ։
18. Ես եմ հաց կենդանի, որ երկնքէն իջայ։
19. Ո՞ւր է Աստուած։
20. Ո՞վ է Աստուած։
21. Ո՞վ է Աստուած։
22. Ո՞վ է Աստուած։
23. Ո՞վ է Աստուած։
24. Ո՞վ է Աստուած։
25. Ո՞վ է Աստուած։
26. Ո՞վ է Աստուած։
27. Ո՞վ է Աստուած։
28. Ո՞վ է Աստուած։
29. Ո՞վ է Աստուած։
30. Ո՞վ է Աստուած։
31. Ո՞վ է Աստուած։
32. Ո՞վ է Աստուած։
33. Ո՞վ է Աստուած։
34. Ո՞վ է Աստուած։
35. Ո՞վ է Աստուած։
36. Ո՞վ է Աստուած։
37. Ո՞վ է Աստուած։
38. Ո՞վ է Աստուած։
39. Ո՞վ է Աստուած։
40. Ո՞վ է Աստուած։
41. Ո՞վ է Աստուած։
42. Ո՞վ է Աստուած։
43. Ո՞վ է Աստուած։
44. Ո՞վ է Աստուած։
45. Ո՞վ է Աստուած։
46. Ո՞վ է Աստուած։
47. Ո՞վ է Աստուած։
48. Ո՞վ է Աստուած։
49. Ո՞վ է Աստուած։
50. Ո՞վ է Աստուած։
51. Ո՞վ է Աստուած։
52. Ո՞վ է Աստուած։
53. Ո՞վ է Աստուած։
54. Ո՞վ է Աստուած։
55. Ո՞վ է Աստուած։
56. Ո՞վ է Աստուած։
57. Ո՞վ է Աստուած։
58. Ո՞վ է Աստուած։
59. Ո՞վ է Աստուած։
60. Ո՞վ է Աստուած։
61. Ո՞վ է Աստուած։
62. Ո՞վ է Աստուած։
63. Ո՞վ է Աստուած։
64. Ո՞վ է Աստուած։
65. Ո՞վ է Աստուած։
66. Ո՞վ է Աստուած։
67. Ո՞վ է Աստուած։
68. Ո՞վ է Աստուած։
69. Ո՞վ է Աստուած։
70. Ո՞վ է Աստուած։
71. Ո՞վ է Աստուած։
72. Ո՞վ է Աստուած։
73. Ո՞վ է Աստուած։
74. Ո՞վ է Աստուած։
75. Ո՞վ է Աստուած։
76. Ո՞վ է Աստուած։
77. Ո՞վ է Աստուած։
78. Ո՞վ է Աստուած։
79. Ո՞վ է Աստուած։
80. Ո՞վ է Աստուած։
81. Ո՞վ է Աստուած։
82. Ո՞վ է Աստուած։
83. Ո՞վ է Աստուած։
84. Ո՞վ է Աստուած։
85. Ո՞վ է Աստուած։
86. Ո՞վ է Աստուած։
87. Ո՞վ է Աստուած։
88. Ո՞վ է Աստուած։
89. Ո՞վ է Աստուած։
90. Ո՞վ է Աստուած։
91. Ո՞վ է Աստուած։
92. Ո՞վ է Աստուած։
93. Ո՞վ է Աստուած։
94. Ո՞վ է Աստուած։
95. Ո՞վ է Աստուած։
96. Ո՞վ է Աստուած։
97. Ո՞վ է Աստուած։
98. Ո՞վ է Աստուած։
99. Ո՞վ է Աստուած։
100. Ո՞վ է Աստուած։